

Projekt "List do lista" i njegov utjecaj na kulturni turizam Belišća

---

Đogaš, Teo

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:061630>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KULTURU, MEDIJE I MENADŽMENT
PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI INTERDISCIPLINARNI STUDIJ
KULTUROLOGIJA, SMJER: KULTURALNI MENADŽMENT

TEO ĐOGAŠ

**PROJEKT “LIST DO LISTA” I NJEGOV UTJECAJ NA KULTURNI
TURIZAM BELIŠĆA**

ZAVRŠNI RAD

MENTOR: Marta Borić Cvenić

Osijek, 2020.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Povijest nastanka Belišća	2
2.1. Obitelj Gutmann i početak drvne industrije	3
3. Kulturni turizam	5
3.1. Utjecaj kulturne baštine na turizam	5
3.2. Utjecaj kulturne baštine na turizam Belišća	6
4. Projekt „List do lista“	7
5. Kulturna baština	8
6. Belišćanske manifestacije kao ključni segmenti kulturno - turističke ponude	13
6.1. Noć muzeja	13
6.2. Belišćanski dječji maskenbal	13
6.3. Uskrs u Belišću	14
6.4. Dan grada	15
6.5. Belišćanska zlatna jesen	15
6.6. Rombergove glazbene večeri	17
6.7. Advent u Belišću	18
7. Utjecaj projekta na kulturnu baštinu i manifestacije	20
7.1. Utjecaj projekta na kulturnu baštinu	20
7.2. Utjecaj projekta na manifestacije	20
7.3. Prijedlog za nove manifestacije	21
8. Zaključak	26
Literatura	27
Prilozi	289

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ Teo Đogaš _____ potvrđujem da je moj _____ završni rad

pod naslovom _____ Projekt „List do lista“ i njegov utjecaj na kulturni turizam Belišća _____
te mentorstvom _____ Marte Borić Cvenić _____

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis

Sažetak

Grad Belišće je nastao paralelno s razvojem drvne industrije, iza koje je stajala kompanija obitelji Gutmann, i razvojem željezničkog prometa. Iako industrijsko mjesto, kultura se razvijala od samih početaka. Danas je ostalo samo nekoliko objekata kulturne baštine koje nas podsjećaju na povijest Belišća, kao što su palača Gutmann, "zelene kuće", "Muzej Belišće" i kuće u „Pekmezici“. Uz kulturnu baštinu, Belišće ima manifestacije koje se organiziraju kroz cijelu godinu čije su tematike kulturnog, turističkog, gospodarskog i društvenog tipa, poput „Noći muzeja“ ili „Rombergovih glazbenih večeri“ namijenjenih ljubiteljima kulture i glazbe. „Beliščanska zlatna jesen“ prerasla je u međunarodnu manifestaciju koja objedinjuje kulturu, glazbu, baštinu i gospodarstvo, a kalendarski, godina i u ovom gardu završava prigodnim programom „Advent u Belišću“. U Belišću je posebno bogat program u sklopu obilježavanja Dana grada, u kojem se isprepliću sportska, kulturna, glazbena, gastronomska i izložbena događanja. Postoje i manifestacije posvećene najmlađima, poput „Dječjeg maskenbala“ ili „Uskrsa u Belišću“ te mnoge druge. Nedavnim proglašenjem početka radova u sklopu projekta "List do lista", čiji je cilj obnova palače Gutmann i pristupnih površina oko nje, pokrenuta je rasprava oko pitanja o utjecaju tog projekta na kulturnu baštinu i mogući razvoj već postojećih, i organiziranja novih manifestacija.

Ključne riječi: *Belišće, kultura, kulturna baština, manifestacije*

Abstract

The town of Belišće was created in parallel with the development of the wood industry, backed by the Gutmann family company, and the development of railway transport. Although an industrial place, the culture developed from the very beginning. Today, only a few cultural heritage sites remain that remind us of the history of Belišće, such as the Gutmann Palace, the “green houses”, the “Belišće Museum” and the houses in “Pekmezica.” In addition to cultural heritage, Belišće has events organized throughout the year. whose themes are cultural, tourist, economic and social, such as "Museum Night" or "Romberg Music Evenings" intended for lovers of culture and music. "Golden Autumn of Belišće" has grown into an international event that combines culture, music, heritage and economy, and calendar, the year ends in this guard with a special program "Advent in Belišće. In Belišće is a particularly rich program as part of the celebration of City Day, which intertwines sports, cultural, musical, gastronomic and exhibition events. There are events dedicated to the youngest, such as" Children's Masquerade "or" Easter in Belišće "and many others. The recent announcement of the start „The Leaf to Leaf“ project, which aims to restore the Gutmann Palace and the access areas around it, sparked a debate on the impact of the project on cultural heritage and the possible development of existing and new events.

Keywords: *Belišće, culture, cultural heritage, events*

1. Uvod

Grad Belišće ove je godine proslavio 136. rođendan. Iako se to ne čini puno u povijesnom kontekstu, u tih nešto manje od 14 desetljeća, grad se razvio od industrijskog mjesta u lijepi mali slavonski gradić koji još uvijek nije dostigao svoj potencijal razvoja u svim segmentima. Industrija je i dalje jaka, vodeća dva gospodarska subjekta ovog dijela Slavonije smještena su upravo u Belišću, a čelništvo grada raznim socijalno – demografskim i gospodarskim mjerama nastoji ovaj kraj učiniti poželjnim za življenje, pogotovo mladih ljudi i obitelji. No, da bi neka sredina bila još ugodnija za život, potrebno je voditi brigu i o društvenom životu, što Belišće također uspješno čini. Ulazak Hrvatske u Europsku uniju pružio je mogućnosti realiziranja različitih projekata korisnih za širu društvenu zajednicu, ali i za sam razvoj lokalne sredine. Jedan od takvih projekata je i projekt „List do lista, industrijska baština Belišća“, kroz koji će biti obnovljena belišćanska ljepotica, kako je u ovom gradu zovu – palača Gutmann, najvrjedniji spomenik industrijske baštine u Belišću, ali i kulturno dobro ne samo ovoga grada nego i Hrvatske.

Kroz ovaj rad, želi se pokazati kako ulaganje u lokalnu zajednicu, u materijalnu i nematerijalnu baštinu, u različite sadržaje, te poticanje novih ideja i projekata može utjecati na razvoj kulturno – turističkih potencijala. Kako bismo vidjeli tijek razvoja ovog industrijskog gradića, u kojem se oduvijek nje govala i kultura, služit ćemo se izvorima iz lokalnih medija te objavljenim radovima lokalnih povjesničara, ali i činjenicama objavljenim na web stranicama gradskih institucija.

Početkom srpnja 2020. godine, dr. Dinko Burić, gradonačelnik grada Belišća, službeno je otvorio početak radova na Palači Gutmann, to jest obnovu palače i uređenje ~~pristupnih~~ pristupnih površina između zgrada koje su dio belišćanske kulturne baštine. Prema opisu projekta „List do lista“ na službenoj gradskoj web stranici, vidljivo je kako će po završetku svih radova palača Gutmann postati interpretacijski centar industrijske baštine, a kako bi sve bilo zaokruženo u cjelinu, uredit će se pristupne površine te opremiti prostor muzeja, čime se osnažuje turistički potencijal i povećava atraktivnost Belišća. Kao što je rečeno u opisu, cilj ovog projekta je obnova belišćanske kulturne baštine, u čijem je centru palača obitelji Gutmann, iza koje stoji povijest o samom nastanku Belišća. Zbog toga je važno prisjetiti se tih početaka, kao i obitelji Gutmann, tko su oni i zbog čega su važni gradu Belišću.

2. Povijest nastanka Belišća

Nastanak Belišća veže se uz otvaranje drvne industrije na tome području. Dvije tvrtke mađarske obitelji Gutmann iz Velike Kanjiže su se udružile pod zajedničkim nazivom S. H. Gutmann i kupile na desetogodišnje korištenje koškansko-harkanovačko-lacičke šume. U svrhu prerade drva preuzetih iz te šume, tvrtka je na desnoj obali Drave Belistje izgradila pilanu, a kasnije se na tom mjestu izgradilo naselje pod nazivom Belišće. Prvi stanovnici Belišća dolaze iz okolnih mjesta Valpovštine, Miholjštine i iz Like, dok je radna snaga većinom dolazila iz Njemačke i Mađarske. U početku su se radili objekti za potrebe stanovnika, kao što su prve stambene kuće, škola, poštanski ured, vatrogasni dom, električna mreža i vodovod s kanalizacijom. Za drvne industrije, 1894. godine izgrađen je željeznički kolodvor i šumsko-industrijska željeznička pruga, koja je ubrzo nakon toga prerasla u razgranatu slavonsko-podravsku željeznicu s javnim prometom. 1905. godine izgrađena je Palača Gutmann, koja se smatra jednim od najvećih arhitektonskih ostvarenja 20. stoljeća.

Slika 1: Panorama Belišća

Izvor: <https://www.tzbelisce.net/povijest-belisca/> , preuzeto: 5.9.2020.

Tijekom 1907. i 1908. godine izgrađeno je još više stambenih objekata koji se i dan danas znaju pod raznim kreativnim imenima kao što su Pekmezica, zelene kuće, Pet zvijezda i Mitrovica. Tijekom Prvog svjetskog rata drvna industrija je stagnirala, te nije bila dovoljna za održavanje Belišća. To se promijenilo 1960. godine kada su u rad puštene tvornice za proizvodnju papira, poluceluloze i ambalaže od valovitog kartona. Ovaj pothvat je doveo Belišće na mjesto vodećeg gospodarskog subjekta u tome kraju, Osječko-baranjskoj županiji i na vodeće mjesto celulozno-papirne industrije u jugoistočnoj Europi (Turistička zajednica Belišće, <https://www.tzbelisce.net/povijest-belisca/>, pristup: 15.9.2020.).

2.1. Obitelj Gutmann i početak drvne industrije

Početak drvne industrije u Belišću započinje 1884. godine partnerstvom između dviju kompanija, S.H Gutmann iz Velike Kanjiže (Mađarska), čiji je predstavnik bio Vilim Gutmann, i kompanije Edmund & I. Gutmann iz Beča (Austrija), koju je zastupao Edmund Gutmann. U partnerski ugovor je također uključeno 5 “tajnih” partnera iz obitelji Gutmann. U ime partnerskog društva, tvrtka S. H. Gutmann je 19. veljače 1884. godine kupila 3.796,696 jutara koškansko-harkanovačko-lacićkih šuma, to jest, oko 173.000 stabala hrasta, bukve, jasena, brijesta, lipe i topole. Ovaj poslovni pothvat pokrenuo je nastanak drvne industrije - pilana, radničkih kolonija, a paralelno s time i mjesta pod nazivom Belišće. (Salajić, M., Staro Belišće, kulturno – povijesni vodič, 2012., 13. str.).

Slika 2: (sjede slijeva) Edmund Vilim, Isidor, (stoje slijeva) Ladislav i Alfred
Izvor: <https://tehnika.lzmk.hr/gutmann-obitelj/>, preuzeto: 15.09.2020.

Jedini živi izravni potomci obitelji Gutmann, to jest osnivača Belišća su Nelly Gutmann Auersperg i William de Gelsey. Gospođa Auersperg je svjetski poznata znanstvenica koja se bavi biokemijom, te je prema njoj ustrojena i međunarodna nagrada za priznanje istaknutim stručnjacima tog područja znanosti (Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/novosti/potomci-obitelji-gutmann-u-posjeti-belisca/>, pristup: 17.9.2020.), a William de Gelsey je investicijski bankar u Velikoj Britaniji. Unatrag jednog desetljeća, nekoliko su puta posjetili Belišće te pokazali veliko zanimanje za razvoj grada. Zadnji posjet je bio u svibnju 2018. godine, kada je obitelji Gutmann uručeno najviše javno priznanje Grada Belišća “Počasni građanin grada Belišća”.

Slika 3: (slijeva) Nelly Gutmann Auersperg, Elisabeth Harris, William de Gelsey
Izvor: <https://www.belisce.hr/novosti/potomci-obitelji-gutmann-u-posjeti-belisca/> , preuzeto:17.09.2020.

3. Kulturni turizam

Jedan od većih faktora koji utječu na atraktivnost neke turističke destinacije je kultura, točnije, kulturna baština i povijest koju sadrži. Dok se neke turističke destinacije ne oslanjaju na kulturnu baštinu, kao na primjer Zrće, neka se mjesta gotovo potpuno oslanjaju na nju kako bi privukla turiste, poput Belišća.

3.1. Utjecaj kulturne baštine na turizam

Kulturna baština se može podijeliti na dvije vrste, materijalnu i nematerijalnu. Kada se govori o materijalnoj kulturnoj baštini, pod njom se podrazumijevaju spomenici, građevine, narodne nošnje ili glazbala. U nekim slučajevima se cijelo jedno područje može smatrati materijalnom kulturnom baštinom, kao na primjer Nacionalni park Plitvička jezera i Stari grad Dubrovnik u Hrvatskoj (Croatia, <https://www.croatia.hr/hr-HR/dozivljaji/kultura-i-bastina> pristup: 15.9.2020.). Iako značajna, prema članku s internetske stranice “Culturenet”, ovakva vrsta kulturne baštine se manje cijeni u tradicionalnim društvima, što se ističe pogotovo kod lovačkih i sakupljačkih naroda koji više cijene nematerijalnu kulturnu baštinu, pod koju se mogu navesti narodne usmene predaje, pjesme, plesovi i legende (Croatia, <https://www.culturenet.hr/default.aspx?id=23209> , pristup: 15.9.2020.). Unatoč tome, kulturna baština čini identitet sredine i njenog društva. Početak, razvoj, usponi i padovi nekog područja, sve se to može vidjeti kroz materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu. Može se reći da je kulturna baština “prozor” kroz koji se može vidjeti identitet nekog područja. Kulturna baština također utječe na obrazovni sustav. Kroz školsko obrazovanje se uči o povijesti svojeg mjesta, i o povijesti drugih zemalja, te se ističe važnost očuvanja kulturne baštine koju su ljudi ostavili budućim generacijama. Osim u školama, provode se i aktivnosti kojima se promovira kultura i njeno očuvanje. Jedna od takvih aktivnosti je manifestacija pod nazivom “Ruksak pun kulture”, program koji se provodi u školama i kroz razna predavanja i radionice podučava važnost kulture i kulturne baštine (Croatia, <https://www.culturenet.hr/default.aspx?id=80905>, pristup: 15.9.2020.). Kulturna baština je uvijek imala i uvijek će imati iznimnu važnost na svjetskoj razini. Bez obzira govori li se o nekoj manjoj zajednici ili o cijeloj državi, kulturu i kulturnu baštinu iz cijeloga svijeta treba očuvati za buduće generacije kako bi mogli saznati sve o povijesti nekog područja.

3.2. Utjecaj kulturne baštine na turizam Belišća

Što se tiče turizma u Belišću, ono se zasniva isključivo na kulturi. Belišće nije atraktivna destinacija poput Zrća, niti je u mogućnosti ponuditi turistički sadržaj za ljubitelje prirode, kao što je Nacionalni park Plitvička jezera, no zato ima niz drugih kvalitetnih kulturno-turističkih sadržaja. Kada se govori o turističkoj ponudi, može se reći da se ona u Belišću razvijala uz obitelj Gutmann i drvenu industriju koju su pokrenuli i samim time poticali glazbenu i društvenu kulturnu baštinu. U kontekstu materijalne kulturne baštine, u Belišću se mogu vidjeti Palača Gutmann, “zelene kuće”, stambene kuće u Pekmez ulici, folklorne narodne nošnje i muzejski izložci. Nematerijalna kulturna baština se prikazuje kroz razne manifestacije, poput folklornih plesova i pjesama koje se uključuju u program manifestacije “Belišćanska zlatna jesen” ili prikaz Sigmunda Romberga kroz predstavu “Romberg - život i glazba”. Obitelj Sigmunda Romberga (izvorno Rosenberga) postavila je temelje belišćanske glazbene kulture. Svaki dio belišćanske kulture, iako nije jako atraktivan, pruža uvid svim zainteresiranima u povijest Belišća, njegovog razvoja, osoba i događaja koji su utjecali na ovaj grad. Zbog toga se ta kultura treba što bolje promovirati, razvijati i čuvati. Na svu sreću, projekt o kojem će se govoriti u sljedećem poglavlju, osmišljen je s namjerom da stvori bolju budućnost za belišćanski turizam i njegovu kulturu i kulturnu baštinu.

Slika 4: Smotra folklor

Izvor: <https://www.belisce.hr/novosti/smotrom-folklor-a-završila-beliscanska-zlatna-jesen/> , preuzeto: 15.09.2020.

4. Projekt „List do lista“

Kao što je već ranije spomenuto, “List do lista” je projekt obnove najvažnijeg objekta industrijske baštine u Belišću, palače Gutmann, kao i ostalih pristupnih površina oko nje. Cilj ovog projekta je stvoriti novi kulturno - turistički proizvod, to jest, pretvoriti palaču Gutmann u turističko - edukativni centar kulturne baštine grada Belišća koji bi pomogao realizaciji turističkih, kulturnih i ostalih društvenih događanja, te samim time i generirao turističku potražnju. Unutar palače, planira se napraviti nova multimedijaska dvorana i urediti prostori nove Gradske knjižnice, te muzejski i galerijski prostori. Osim palače Gutmann i prostora oko nje, planira se i potpuna obnova gradskog trga, točnije, rekonstrukcija vodovodne i kanalizacijske mreže ispod trga, a s time i davanje novog izgleda samome trgu (Glas Slavonije, <https://www.glas-slavonije.hr/437231/4/Umjesto-Crvenog-trga-fontana-staze-pozornica-zelenilo>, pristup: 5.9.2020.). Što se tiče vizije projekta i očekivanih rezultata, nakon završetka projekta očekuje se potpuna rekonstrukcija palače Gutmann, kreiranje prepoznatljivog vizualnog identiteta palače, te proširenje turističkih, kulturnih i društvenih ponuda. Ukupna vrijednost projekta iznosi 21.407.631,56 kuna, od čega je Europska Unija sufinancirala 16.919.313,76 kuna. Projekt je započeo 1. rujan 2019. godine, a predviđa se završetak do 1. rujan 2022. godine.

5. Kulturna baština

Belišće je grad koji je nastao na temelju drvne industrije, te kao takav sadrži objekte kulturne baštine koji prikazuju rast i razvoj drvne industrije, kao i početak Belišća kao radničkog naselja. Jedan od poznatijih objekata kulturne baštine u Belišću je palača Gutmann. Popularno nazvana “Upravna zgrada” ili “palej”, palaču Gutmann izgradio je barun Edmund Gutmann 1905. godine (Bus.hr, <https://bus.hr/hrvatska/kulturna-dobra-grad-belisce/>, pristup:6.9.2020.). Njezina važnost je najbolje opisana u članku na stranici Turističke zajednice Belišća: “Registrirana je kao spomenik kulture A – kategorije i upisana u Registar nepokretnih spomenika kulture pod brojem 754 Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture Osijek.”(Turistička zajednica Belišće, <https://www.tzbelisce.net/znamenitosti/>, pristup: 6.9.2020.). Iako je palača sagrađena u stambene svrhe, bila je korištena kao uprava tvrtke Guttmanovih, zbog čega je poznata i pod ranije navedenim nazivom “Upravna zgrada”(Bus.hr, <https://bus.hr/hrvatska/kulturna-dobra-grad-belisce/>, pristup: 6.9.2020.). Tijekom 1. Svjetskog rata napadi su se osjetili i u Belišću, zbog čega je u zgradi je bila smještena vojna bolnica. Palej je najviše nastradao tijekom Domovinskog rata, kada je zgrada uslijed učestalih topničkih napada pretrpjela nekoliko direktnih pogodaka koji su izazvali požar, te je 3. siječnja 1992. godine palača Gutmann izgorjela te bila potpuno uništena. Od palače su ostali samo vanjski zidovi i podrum koji je u Domovinskom ratu služio kao sklonište, arhiva i galerija.

Slika 5: Palača Gutmann Izvor: <https://croatiareviews.com/culture-and-heritage/palace-gutmann>, preuzeto: 06.09.2020.

Uz drvenu industriju, u Slavoniji se počeo razvijati i željeznički promet. 25. studenog 1884. godine gradi se industrijsko - šumska pruga od šume Brešće između Harkanovaca i Koške do pilane na dravskoj obali u ritu sela Bistrinaca. Također je izgrađen i kolodvor sa ložionicom i lokomotivskim spremištem u blizini današnjeg križanja Ulice kralja Tomislava i Radničke ulice u Belišću (Salajić, M., Staro Belišće, kulturno – povijesni vodič, 2012., 13-29 str.). Za potrebe stanovanja željezničara, u Belišću je izgrađen kompleks željezničkih kuća koje se danas nazivaju “Zelene kuće”. Kuće su izgrađene 1911. godine, a kompleks se sastoji od četiri samostojeće katnice smještene u nizu paralelno s ulicom koja je nekada bila pruga. Kuće su rađene po pravokutnom tlocrtu s pročeljima od fugirane opeke, a karakteristične su po katnim trijemovima koji se ovijaju oko sva četiri pročelja (Bus.hr, <https://bus.hr/hrvatska/kulturna-dobra-grad-belisce/>, pristup: 6.9.2020.).

Slika 6: Zelene kuće

Izvor: <https://radio-belisce.net/ministarstvo-kulture-za-grad-belisce/> , preuzeto: 06.09.2020.

Iako je drvna industrija opstajala unatoč ratovima i promjenama državnih sustava, Belišće se nije moglo više oslanjati samo na preradu drva. Zbog toga su 1960. godine osnovane tvornice za preradu i proizvodnju poluceluloze, papira i ambalaže od valovitog kartona. Ovaj pothvat je postavio Belišće na mjesto vodećega gospodarskoga subjekta Osječko - baranjske županije i celulozno - papirne industrije jugoistočne Europe (Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/iz-proslosti-belisca/>, pristup: 17.9.2020.).

Slika 7: Tvornica papira u Belišću

Izvor: <https://www.dssmith.com/bs/packaging/o-nama/mediji/vijesti-i-saopstenja-za-stampu/2015/4/ds-smith-predvodi-trite-ambalae-od-valovitog-kartona-uz-revolucionarna-hp-digitalna-rjeenja-za-tampanje-unapred>, preuzeto: 17.09.2020.

Kako bi se povijest Belišća sačuvala na jednom mjestu, pod pokroviteljstvom Kombinata “Belišće”, osnivači Ferdo Pilicar, Dragutin Gibičar, Franjo Štrok, Josip Selman, Franjo Vitner i Ivan Komaromi otvorili su prvi postav muzeja 13. travnja 1975. godine. Prva izložena zbirka je prikazivala razvoj industrije u Belišću, razvoj naselja i društveni život. Prvi postav muzeja je izložio i Spomen vlak, koji je bio postavljen kod željezničke stanice, u blizini današnjeg autobusnog kolodvora. Tijekom prvih godina djelovanja, muzej je blisko surađivao sa Društvom prijatelja starina, koji su također sudjelovali u osnivanju belišćanskoga muzeja, radili na sakupljanju građe i održavanju zgrade muzeja. Tijekom 1980. godine proširen je postav, a 1892. godine je postao dio Službe za kulturne djelatnosti Kombinata “Belišće”. 1983. godine muzej je registriran kao spomenik kulture u Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Osijeku.

Tijekom Domovinskog rata, kao i palača Gutmann, muzejska zgrada je imala niz oštećenja, zbog čega je Spomen vlak, u svrhu očuvanja, premješten unutar ograde tvrtke Belišće d.d. 1993. godine. Tijekom 1970.-ih i 1980.-ih godina muzej je izdao nekoliko muzejskih godišnjaka u kojima se piše o povijesti Belišća i o djelatnosti muzeja. Izdavanje godišnjaka stalo na nekoliko godina, a početkom novog tisućljeća ponovno se počinju izdavati godišnjaci. Što se tiče zbirke koje su bile izložene u muzeju, mogu se navesti zbirke o osnivačima Belišća, postanku imena naselja, mehaničkoj i kemijskoj preradi drveta, zbirke o tvornici strojeva, pogonskoj centrali, tvornici kartona i kartonske ambalaže, željeznici i vatrogastvu (Muzej “Belišće”, <https://www.muzejbelisce.hr/povijest-muzeja/>, pristup: 7.9.2020.).

Slika 8: Muzej Belišće

Izvor: <https://www.belisce.hr/muzej-belisce/>, preuzeto: 07.09.2020.

Pretpostavlja se da je početak kulturnog života u Belišću započeo dolaskom obitelji Rosenberg, točnije Adama, Clare i njihovog jednogodišnjeg sina Sigmunda Rosenberga 1888. godine. Adam se bavio glazbenom umjetnošću kroz sviranje klavira, skladanjem i osnivanjem manjih glazbenih sastava, a Clara se pod pseudonimom Clara Berg bavila novinarstvom, te je pisala kratke priče i pjesme. Uskoro je kuća obitelji Rosenberg postala središte umjetnosti: “U njihovoj kući pjesnici

su recitirali svoje stihove, glumci igrali kraće igrokaze, glazbenici svirali i pjevali, a slikari izlagali svoja djela. Njihov dom postao je stjecište ljudi zainteresiranih, ne samo za glazbu, već i za književnost, glumu, slikarstvo.”(Centar za kulturu Sigmund Romberg Belišće, <https://cks-romberg.hr/povijest/>, pristup: 7.9.2020.). Prvi pisani dokument koji se vodi kao početak kulturnog života u Belišću je ručno pisani plakat koji je nastao 9. prosinca 1905. godine. Te iste godine se izvodi prva dramska predstava “Kćeri Rade” čije je ime autora nepoznato(<https://cks-romberg.hr/povijest/>). Sigmund je oduvijek obožavao glazbu, zbog čega je svoju karijeru svjetski poznatog skladatelja započeo u Belišću, te mu je posvetio pjesmu “Belišće casino marš”. Kako vrijeme prolazi, tako se nastavlja razvoj kulturne umjetnosti. 1956. godine gradi se Dom kulture, to jest Amatersko kazalište, koji je i dan danas centar kulturnih zbivanja u Belišću (<https://www.tzbelisce.net/znamenitosti/>). Povodom 130. Obljetnice osnutka Belišća, počela je obnova i uređenja zgrade Doma kulture koja je završila 10. srpnja 2015. godine, te se ime zgrade mijenja u Centar za kulturu Sigmund Romberg (Centar za kulturu Sigmund Romberg Belišće, <https://cks-romberg.hr/povijest/#osnivanje>, pristup:7.9.2020.).

Slika 9: Centar za kulturu Sigmund Romberg

Izvor: <https://cks-romberg.hr/povijest/#osnivanje> , preuzeto: 07.09.2020.

6. Beliškanske manifestacije kao ključni segmenti kulturno - turističke ponude

Kroz cijelu godinu grad Belišće organizira razne manifestacije kulturnog, turističkog i društvenog tipa. U nastavku će se navesti informacije o važnijim manifestacijama, počevši od početka pa sve do kraja godine.

6.1. Noć muzeja

“Noć muzeja”, iako nije isključivo beliškanska manifestacija, izvrsna je prilika da se Beliščani bolje upoznaju sa povijesti svoga grada. Odvija se početkom godine u večernjim satima, a tematika postava je svake godine drugačija. Primjerice, “Noć muzeja” 2017. godine je prikazivala postav na temu “Glazba i glazbeni velikani i njihov utjecaj na društvo”(Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/novosti/noc-muzeja-u-beliscu/>, pristup: 8.9.2020.), dok je tematika prošle godine bila izložba fotografija udruge “ZUM”, te fotografije i dokumenti slavonsko-podravske željeznice (Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/novosti/noc-muzeja-u-beliscu-2/>, pristup: 8.9.2020.).

6.2. Beliškanski dječji maskenbal

Povodom pokladnog dana grad Belišće organizira “Beliškanski dječji maskenbal”. Ova dječja manifestacija se održava u veljači, vikend prije početka korizme. Pod vodstvom Društva “Naša djeca”, povorka polaznika Dječjeg vrtića “Maslačak”, uz pratnju Puhačkog orkestra Grada Belišća i DVD-a Valpovo te Beliškanskih mažoretkinja prolazi gradom, a nakon šetnje dolaze do nastavno - sportske dvorane kod osnovne škole u Belišću, gdje gradonačelnik ili njegovi zamjenici predaju ključeve grada voditelju karnevala. Nakon toga slijedi glazbeni program uz koji djeca mogu pjevati i plesati. Na kraju slijedi izbor najboljih kostima koji dobivaju posebne nagrade, a u dosadašnjim Dječjim maskenbali sudjelovalo je svake godine nekoliko stotina malih Beliščana i njihovih prijatelja (Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/novosti/beliscanski-djecji-maskenbal-2/>, pristup: 8.9.2020.).

Slika 10. Dječji maskenbal u Belišću

Izvor: <https://www.belisce.hr/novosti/beliscanski-djecji-maskenbal-2/> , preuzeto: 08.09.2020.

6.3. Uskrs u Belišću

Što se tiče sezonskih manifestacija, važno je spomenuti proljetnu manifestaciju pod nazivom “Uskrs u Belišću”. Manifestacija se održava uoči Uskrsa, a traje 2 dana. Prvi dan se održavaju tradicionalna događanja poput Uskršnjeg sajma, na kojem domaći obrti izlažu svoje proizvode, te “Gnijezdo s 1000 pisanica”, to jest, veliko gnijezdo koje se postavi kod šetnice S. H. Gutmanna u kojem djeca traže pisanice. U gnijezdo je također stavljeno 10 posebno označenih pisanica, a djeca koja ih nađu dobiju posebne nagrade (Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/novosti/odrzana-manifestacija-gnijezdo-s-1000-pisanica-2/>, pristup: 8.9.2020.). Sljedeći dan se u prijepodnevnom satima održavaju dječje predstave, a za kraj se očekuje tradicionalni dolazak “Moto zečeva” odnosno dolazak članova Moto kluba “2 grada” Valpovo - Belišće, koji su obučeni u zečje kostime (Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/novosti/uskrs-u-beliscu-6/attachment/uskrs-u-beliscu-2019/>, pristup: 8.9.2020.).

Slika 11: Gnijezdo s 1000 pisanica

Izvor: <https://www.belisce.hr/novosti/odrzana-manifestacija-gnijezdo-s-1000-pisanica-2/>,
preuzeto: 08.09.2020.

6.4. Dan grada

Dan grada Belišća obilježava se 1. svibnja, na blagdan svetog Josipa Radnika koji je zaštitnik župne crkve, a proslava Dana grada se odvija od sredina travnja do sredine svibnja. Unutar proslave Dana grada održavaju se razna događanja kulturnog, sportskog, glazbenog i gastronomskog tipa. Važno je izdvojiti i tradicionalnu svečanu sjednicu Gradskog vijeća, nakon koje se održava proslava za građane na desnoj obali Drave uz zajednički ručak na kojem se poslužuje grah kuhan u 600-litarskom kotliću i vol sa ražnja. (Centar zabave, <https://centar zabave.com/kalendar/dan-grada-belisca/>, pristup: 9.9.2020.).

6.5. Belišćanska zlatna jesen

Jedna od najpoznatijih manifestacija koje se odvijaju u Belišću je Belišćanska zlatna jesen. To je kulturno-turistička manifestacija koja se održava sredinom devetog mjeseca, obično preko vikenda. Unutar ove manifestacije odvijaju se razna događanja koja prikazuju ne samo domaću kulturu, nego i kulturu susjednih država kao što su Crna Gora, Srbija, Makedonija, Slovenija i

Mađarska (Turistička zajednica Beliše, <https://www.tzbelisce.net/zlatna-jesen/>, pristup: 9.9.2020.). Razlog tome je činjenica da od nastanka Belišća do današnjih dana, u njemu žive uz pripadnike većinskog hrvatskog naroda i pripadnici još 21 nacionalne skupine. Što se tiče programa, svake godine su većinom prikazana ista događanja. Uzevši za primjer Beliščansku zlatnu jesen iz 2018. godine, program je prikazivao sljedeća događanja: manifestacija je započeta otvorenjem Pekmezijade na kojoj domaći obrti promoviraju svoje proizvode, a naglasak se stavlja na proizvode od pekmeza. Nakon toga, folklorni ansambli iz Srbije, Crne Gore i Makedonije nastupali su u sklopu programa pod nazivom "Glazbeni mostovi kultura" u Centru za kulturu Sigmund Romberg. Drugi dan je započeo otvorenjem Međunarodne likovne kolonije "Panon" u kojoj su sudjelovali umjetnici iz Srbije i Crne Gore, a u večernjim satima održalo se godišnje državno natjecanje u kuhanju čobanca. Događaj koji je obilježio ovaj dan bio je službeni prijem konzula Republike Srbije Gorana Petrovića te predstavnika srpskih, crnogorskih i makedonskih općina, te predstavnika Grada Benkovca i Biograda na Moru. Zadnji događaj na repertoaru bila je predstava gostujućeg Amaterskog kazališta 'Janko Veselinović' iz Općine Bogatić, "Nema veće ravnice od Mačve". Zadnji dan zaključen je tradicionalnim mimohodom kulturno-umjetničkih društava te međunarodnom smotrom folkora na kojem su sudjelovali folklorna društva iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore i Makedonije (Osijek031, http://www.osijek031.com/osijek.php?najava_id=74067, pristup: 9.9.2020.). Bila je to prilika i da se kroz ovu manifestaciju obilježe i Dani srpske kulture. Sličan program, ali s nešto izmijenjenim izvođačima bio je i prošle godine, kada je naglasak stavljen na romsku kulturu, dok je ove godine Beliščanska zlatna jesen bila obilježena Danima židovske kulture.

Slika 12: Program manifestacije "Belišćanska zlatna jesen"

Izvor: http://www.osijek031.com/osijek.php?najava_id=74067 , preuzeto: 09.09.2020.

6.6. Rombergove glazbene večeri

Sljedeća poznata manifestacija se više fokusira na glazbenu umjetnost, a naziva se "Rombergove glazbene večeri". Ove godine će se održati 44. Rombergove glazbene večeri, Manifestacija obično traje od početka studenog do početka prosinca. Program prošlogodišnjih glazbenih večeri je ovako izgledao: "43. Rombergove glazbene večeri u petak, 8. studenog 2019. godine otvorit će renomirana hrvatska glazbena diva – Zorica Kondža. Već sljedećeg tjedna na jazz koncertu Atma Mundi Ensemble iz Rijeke zasvirat će, između ostalog, i skladbe Sigmunda Romberga. Osim ovim vrhunskim glazbenim doživljajima, Rombergove glazbene večeri obogatit će kulturni život Belišća još trima prepoznatljivim i kvalitetnim glazbenim programima iz produkcije Amaterskog kazališta Belišće. Publika će imati priliku uživati u koncertu prvih

električnih sastava s našeg područja “Zlatni dečki električnih nota”, natjecanju pjevača amatera “Belišćanski superglas” te u završnom programu “60 dijamantnih godina”.”(Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/novosti/najava-43-rombergove-glazbene-veceri/>, pristup: 10.9.2020.).

Slika 13. Program manifestacije “Rombergove glazbene večeri
Izvor: <https://www.belisce.hr/novosti/najava-43-rombergove-glazbene-veceri/>, preuzeto:
10.09.2020.

6.7. Advent u Belišću

Zadnja sezonska manifestacija vrijedna spomena je program “Advent u Belišću”. Prema opisu Turističke zajednice grada Belišća:” „Advent u Belišću“ je manifestacija koja se održava u mjesecu prosincu a nudi bogati kulturno-zabavni program. Na Trgu Ante Starčevića postavljeno je klizalište gdje svi posjetitelji imaju priliku isprobati svoje klizačko umijeće. Kroz cijeli Advent se održava adventski sajam na kojem se razni izlagači predstavljaju svojim proizvodima. Završetak

manifestacije rezerviran je za doček Nove godine na Trgu uz bogat glazbeni program i novogodišnji vatromet.”(Turistička zajednica Beliše, <https://www.tzbelisce.net/advent-u-beliscu/>, pristup: 10.9.2020.). Kao što je rečeno u članku, “Advent u Belišću” je manifestacija koja traje kroz cijeli prosinac, zbog čega je ovo najveće događanje u Belišću. Cijeli mjesec je ispunjen aktivnostima raznolikoga sadržaja u kojima sudjeluju i stari i mladi. Jedna od većih atrakcija na belišćanskom Adventu je klizalište koje posjetitelji mogu koristiti tijekom trajanja manifestacije, te novogodišnji vatromet koji označava kraj stare i početak nove godine.

Slika 14: Doček Nove godine na središnjem gradskom trgu u Belišću

Izvor: <https://www.belisce.hr/novosti/docek-nove-godine-u-beliscu-2/>, preuzeto: 10.09.2020.

7. Utjecaj projekta na kulturnu baštinu i manifestacije

Kao što smo mogli vidjeti, Belišće iza sebe ima zanimljivu povijest koja se može “ispričati” kroz kulturnu baštinu, te se kroz sve ove godine održava kroz razne kulturno -turističke manifestacije. U ovome dijelu volio bih otvoriti raspravu o utjecaju projekta “List do lista” . Pri izradi projekta sam razmišljao što bi se moglo promijeniti u kulturno – turističkom kontekstu i kako će se promijeniti. Hoćemo li održavati potpuno nove manifestacije? Kako će projekt utjecati na već postojeće manifestacije? Hoće li projekt poboljšati kulturni turizam u Belišću? Hoćemo li biti u mogućnosti vidjeti veći broj muzejskih primjeraka koji govore o obitelji Gutmann, drvnjoj industriji i o nastanku Belišća? Kroz ovu raspravu predložio bih odgovore na ova pitanja.

7.1. Utjecaj projekta na kulturnu baštinu

Kako bismo došli do logičnog odgovora, trebamo prvo pogledati što se misli postići ovim projektom, to jest, koji su ciljevi. Kao što je već ranije navedeno, cilj je pretvoriti palaču Gutmann u turističko - edukativni centar. Budući da će se palača koristiti u edukativne svrhe, možemo zaključiti da će se za ispunjavanje te svrhe koristiti muzejske zbirke, iako pretpostavljam da zbirka neće biti velika kao u muzeju. Nadovezujući se na to, bilo bi zanimljivo, i tematski odgovarajuće, vidjeti muzejske izložbe na temu obitelji Gutmann unutar palače, koje bi mogle biti izložene tijekom programa “Noć Muzeja”, ili čak tijekom cijele godine. Isto tako se nadam da će povodom obnove palače ponovno izložiti “Spomen vlak”. Iza palače Gutmann postoji veliki otvoreni prostor koji bi bio savršeno mjesto za izlaganje tako velikog spomenika.

7.2. Utjecaj projekta na manifestacije

Jedan od očekivanih rezultata projekta “List do lista” je “proširena turistička, kulturna i društvena ponuda grada Belišća kreiranjem kulturnih, obrazovnih i interpretativnih sadržaja/programa” (Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/list-do-lista-industrijska-bastina-belisca/>, pristup: 11.9.2020.), što se također odnosi i na manifestacije u Belišću, zbog čega možemo očekivati pozitivan utjecaj na već postojeće manifestacije. Iako ne možemo odrediti što će se točno promijeniti, smatram da bi neke manifestacije mogle proširiti ponudu svojih programa

koji bi se odvijali unutar palače Gutmann. Jedna od manifestacija za koju pretpostavljam da će proširiti svoju ponudu je program “Rombergove glazbene večeri”. U članku Glasa Slavonije rečeno je kako će se kod Paleja izgraditi pozornica koja ne samo da će biti pomična, nego će se scena moći postavljati i pomicati ovisno o potrebama određene izvedbe (Glas Slavonije, <https://www.glas-slavonije.hr/437231/4/Umjesto-Crvenog-trga-fontana-staze-pozornica-zelenilo>, pristup: 11.9.2020.). Ovaj pothvat će otvoriti velike mogućnosti za umjetničku manifestaciju poput Rombergovih glazbenih večeri, a djelomice i za “Dan grada”, “Belišćansku zlatnu jesen” i “Advent u Belišću”. U istome članku je također rečeno da će se unutar palače napraviti muzejski i galerijski prostori, što otvara mogućnost proširenja programa “Noć muzeja”. Po pitanju mogućnosti organiziranja novih manifestacija možemo samo nagađati. Po mojem mišljenju, uspostavljanje pomične pozornice omogućuju održavanja većih predstava, to jest, predstava s vrlo kompliciranom postavom koja inače ne bi imala mogućnost ostvariti puni potencijal ako bi se odvijala u Centru za kulturu “Sigmund Romberg”. Jedina novija manifestacija za koju sam prilično siguran da će se realizirati je izložba slika u galerijskom prostoru unutar palače.

7.3. Prijedlog za nove manifestacije

Može se sa sigurnošću pretpostaviti da će projekt “List do lista”, to jest, obnova palače Gutmann, otvoriti nove mogućnosti za organiziranje novih događanja. Volio bih dati neke prijedloge za događanja vezana uz obitelj Gutmann koja bi se mogla organizirati u palači, ali i spojiti s ponudom projekta “Zelene staze Dunava i Drave” koji Grad Belišće provodi u suradnji s Općinom Erdut. Radi se o projektu u sklopu kojega je izgrađen hostel kod Kajak kluba u Belišću, a čije se službeno otvorenje očekuje u listopadu ove godine. Osim toga, uređena je i šetnica (ekološko - edukativna staza) od Mosta 107. Brigade HV-a u Belišću do odmorišta Drava u Bistrincima (Gradonačelnik hr., <https://gradonacelnik.hr/vijesti/belisce-završena-izgradnja-hostela-otvorenje-do-kraja-listopada/>, pristup: 18.9.2020.). Ovo je prilika ostvariti turizam u nekoliko segmenata odnosno spojiti povijest, industrijsku baštinu i kulturu s gastronomijom ovoga kraja te ljepotama prirode koju pruža Drava. Za sve goste i putnike namjernika bi se tako moglo organizirati neko kulturno – glazbeno događanje u novoobnovljenoj palači Gutmann, provesti ih užim središtem grada i pokazati im muzejske postavbe. Za one nešto starije goste ili one sklone

“mirnijem” odmoru, trebalo bi potom organizirati šetnju edukativnom stazom te ih dočekati gastro ponudom na odmoru Drava. Oni skloniji adrenalinskom turizmu, uvijek mogu uživati veslajući Dravom u čamcima i kanuima. Bila bi to još jedna prilika da se pokaže kako je Belišće s razlogom nosilo titulu Europskog grada sporta 2017. godine i bilo dio Europske regije sporta “Slavonija i Baranja” 2018. godine (Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/novosti/u-bruxellesu-dodijeljena-prestizna-nagrada-gradu-beliscu-belisce-europski-grad-sporta-2017-godine/>, pristup: 18.9.2020.). Treba spomenuti i titulu “Grad, prijatelj djece”, pa bi sasvim sigurno bilo interesa i da se slična kulturno - turistička ruta složi i za one najmlađe.

Slika 15: Hostel Belišće

Izvor: <https://www.belisce.hr/novosti/hostel-belisce-cuvat-ce-bastinu-i-razvijati-turizam/>, preuzeto: 18.09.2020.

No, ne treba zanemariti niti već postojeća događanja i manifestacije. Događanje za koje smatram da bi bilo prikladno otvorenju obnovljene palače je glazbeno-scenski kolaž “Romberg - život i glazba”, koji je premijerno prikazan 26. rujna 2019.godine. Ova izvedba je bila organizirana povodom obilježavanja 100 godina od povratka Sigmunda Romberga iz Amerike u Belišće. Sigmund, koji je tada još nosio prezime Rosenberg, je otputovao u Ameriku 1909. godine, a nakon njegovog povratka u Belišće 1919. godine organizirao je koncert u holu Palače Gutmann, gdje je orkestar đakovačke biskupije izvodio opus Sigmundovih glazbenih djela. Taj koncert bio je

smatran veličanstvenom ceremonijom kojom je Sigmund Romberg nagradio Belišćane. Povodom stote godišnjice, na istome mjestu je odigrana dramsko-glazbena predstava u kojoj je rekreiran Rombergov koncert iz 1919. godine, za što se može reći da je to bila predstava unutar predstave. Izvođači koji su realizirali ovu predstavu su navedeni u članku službene stranice grada Belišća: “Uz poznatog hrvatskog kazališnog tenor-baritona, zvijezdu domaćih rock opera i mjuzikla Đanija Stipaničeva u naslovnoj ulozi, glumce i soliste HNK-a u Osijeku, plesače Športsko-plesne udruge “Feniks” iz Osijeka, u ovom uprizorenju sudjelovali su članovi Amaterskog kazališta “Belišće”, učenici Područne škole Veliškovci pod vodstvom učiteljice Lovorke Kopic, Crkveno pjevačko društvo Mir pod ravnanjem Želimira Sušića i Puhački orkestar DVD-a “Valpovo” pod ravnanjem Dalibora Košutića. Predivne solističke izvedbe imale su i Belišćanke Valentina Gyerek Pavlović i Višnja Šamadan, a instrumentalna pratnja je također povjerena domaćim glazbenicima, Ivanu Karši (klavir), Želimiru Sušiću (klavir) i Vjekoslavu Pavloviću (gitaru).”(Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/novosti/izveden-glazbeno-scenski-kolaz-romberg-zivot-i-glazba/>, pristup: 16.9.2020.). Otvaranje novoobnovljene zgrade bi bila savršena prilika za ponovni prikaz te predstave.

Slika 16: Izvedba predstave “Romberg - život i glazba

Izvor. <https://www.belisce.hr/novosti/hostel-belisce-cuvat-ce-bastinu-i-razvijati-turizam/> , preuzeto: 16.09.2020.

Sljedeći projekt kojeg bih volio vidjeti je “Belišćanski vremeplov”. Ovaj projekt je prvi put predstavljen 2. svibnja 2018. godine povodom 136. obljetnice dana grada. “Belišćanski vremeplov” je prikazivao nastanak i razvoj Belišća i industrije prije 134 godine pa sve do danas. Ovaj projekt je organiziran u počast osnivačima Belišća, kao i svim ostalim generacijama, koje su pomogle u izgradnji Belišća kakvog danas znamo. U ovome projektu sudjelovale su gotovo sve udruge, klubovi, ustanove i institucije u Belišću te 150 statista. Premijeru ovoga projekta posjetile su osobe iz viših slojeva društva, čiji se popis može naći na stranici grada Belišća: “Svojim dolaskom premijeru su uveličali veleposlanica Izraela Njezina Ekselencija gospođa Zina Kalay Kleitman, veleposlanik Kanade Njegova Ekselencija gospodin Daniel Henry Andrew Maksymiuk, gospođa doktorica Nelly Auersperg, gospodin barun William de Gelsey, članovi, potomci, prijatelji, gosti i suradnici dr. Auersperg i baruna de Gellseya, zamjenik župana gospodin Goran Ivanović, bivši predsjednik Republike Hrvatske gospodin Stjepan Mesić, predstavnici Židovske općine na čelu s tajnikom gospodinom Dragom Khonom te brojne građanke i građani grada Belišća.”(Grad Belišće, <https://www.belisce.hr/novosti/premijerno-izvedena-prica-o-jednom-gradu-beliscanski-vremeplov/>, pristup: 16.9.2020.). Možemo reći da je palača Gutmann svojevrsna “vremenska kapsula”, zbog čega bi bilo tematski odgovarajuće da se ovaj projekt ponovno održi u palači Gutmann, koji bi također bio savršeno mjesto za svečano okupljanje predstavnika Belišća i pripadnika viših društvenih slojeva.

Slika 17: Belišćanski vremeplov – priča o jednom gradu

Izvor: <https://cks-romberg.hr/prica-o-jednom-gradu-beliscanski-vremeplov/>, preuzeto: 16.09.2020.

Zadnja manifestacija koju bih volio vidjeti da se ponovno održava ispred Palače Gutmann je “Lipanjaska operna noć”, koncert posvećen opusu Sigmunda Romberga. Koncert je bio održan 15. lipnja 2019. godine ispred palače Gutmann, a izvodili su ga solisti, orkestar i zbor HNK Osijek, koje je vodio dirigent Mladen Tutavac (HRT Radio Osijek, <https://radio.hrt.hr/radio-osijek/clanak/lipanjaska-operna-noc-u-beliscu/200634/>, pristup: 17.9.2020.). Sigmund Romberg je bio značajna figura u kontekstu Belišćanske glazbene kulture, što “Lipanjaska operna noć” kroz glazbu može fantastično iskazati. Kada Palača Gutmann bude bila renovirana, za sljedeću obljetnicu dolaska Sigmunda Romberga u Belišće, ova manifestacija bi se trebala spojiti sa ranije spomenutom predstavom “Romberg - život i glazba”, kako bi se stvorila jedna veća manifestacija odana u počast ne samo Sigmundu, nego i cijeloj obitelji Romberg koji su pokrenuli kulturni život u Belišću koji bi mogao trajati cijeli vikend, što bi po meni bilo dovoljno vremena da Belišćani, i ostali zainteresirani turisti, uživaju u Sigmundovom stvaralaštvu (HRT Radio Osijek, <https://radio.hrt.hr/radio-osijek/clanak/lipanjaska-operna-noc-u-beliscu/200634/>, pristup: 17.9.2020.).

Slika 18: Izvedba predstave “Lipanjaska operna noć” ispred palače Gutmann
Izvor: <https://radio.hrt.hr/radio-osijek/clanak/lipanjaska-operna-noc-u-beliscu/200634/> , preuzeto: .
st17.09.2020.

8. Zaključak

Belišće, iako je mali gradić, ima vrlo zanimljivu povijest koja bi se trebala očuvati i prenositi s generacije na generaciju. Projekti poput „List do lista” ispunjavaju taj zadatak i pomažu proširivanju kulturnog turizma i prenošenju povijesti svima zainteresiranima na novije i kreativnije načine. Siguran sam da kako vrijeme bude prolazilo, kroz razvoj ne samo kulturnog turizma, nego i samoga Belišća, ono će postati sve poznatije i atraktivnije kako turistima, tako i Beliščanima. Kao i u gotovo svemu, treba se osloniti na tradiciju, u beliščanskom kulturnom životu to je zasigurno manifestacija „Rombergove glazbene večeri“, iako i obimom najveća i najzahtjevnija manifestacija „Beliščanska zlatna jesen“ već polako prerasta u tradiciju. Ono što je svakako prednost Belišća u kulturno – turističkom smislu, jesu različite manifestacije koje se održavaju tijekom cijele godine, od „Dječjeg maskenbala“ i „Uskrsa u Belišću“ pa sve do „Adventa u Belišću“ kojim završava kalendarska godina. Zbog toga putnik namjernik, gost ili turist u svako doba godine može pronaći i doživjeti ono što Belišće u određenom trenutku nudi.

Novouređena palača Gutmann i okolno područje, odnosno dovršetak projekta „List do lista“ sasvim sigurno će dati prostor za proširenje i obogaćivanja onoga što Belišće ima za ponuditi – od podsjećanja na industrijske korijene, koji ni krajem 19. stoljeća nisu zanemarili važnost kulture pa do ljepote i uređenosti samoga grada. Ukoliko se sve to spoji s gastro ponudom i ljepotom prirode odnosno projektom „Zelene staze Dunava i Drave“, može se reći da Belišće doista ima potencijal postati biser kontinentalnog turizma s raznolikom ponudom za sve generacije i svačiji interes. Ulaganjem u lokalnu zajednicu, Grad Belišće sa svojim institucijama i uspješnim projektima daje poticaj i lokalnom stanovništvu da svoje interese usmjere više na turističke usluge, a svojim građanima koji su članovi različitih udruga pruža mogućnost osmišljavanja različitih programa koji će opet obogatiti ponudu ovoga grada. Time se zatvara krug koji jednu sredinu čini uspješnom: stanovnici su zadovoljni onime što lokalna samouprava čini za razvitak mjesta, zbog toga i sami ulažu vrijeme i novac kako bi stvorili dodatnu vrijednost, koju onda prepoznaju gosti i Belišću, što opet daje poticaj lokalnoj samoupravi da što bolje raspolaže gradskim proračunom i nastavi s investicijama. Potvrda svog tog truda bit će svi oni koji će se opet poželjeti vratiti u Belišće.

Literatura

1. Bus.hr, <https://bus.hr/hrvatska/kulturna-dobra-grad-belisce/>, pristup:6.9.2020
2. Bus.hr, <https://bus.hr/hrvatska/kulturna-dobra-grad-belisce/>, pristup: 6.9.2020.
3. Bus.hr, <https://bus.hr/hrvatska/kulturna-dobra-grad-belisce/>, pristup: 6.9.2020.
4. Centar za kulturu Sigmund Romberg Beliše, <https://cks-romberg.hr/povijest/>, pristup: 7.9.2020.
5. Centar za kulturu Sigmund Romberg Beliše, <https://cks-romberg.hr/povijest/#osnivanjec>, pristup:7.9.2020.
6. Centar zabave, <https://centar zabave.com/kalendar/dan-grada-belisca/>, pristup: 9.9.2020.
7. Croatia, <https://www.croatia.hr/hr-HR/doziviljaji/kultura-i-bastina> pristup: 15.9.2020.
8. Croatia, <https://www.culturenet.hr/default.aspx?id=23209> , pristup: 15.9.2020.
9. Croatia, <https://www.culturenet.hr/default.aspx?id=80905>, pristup: 15.9.2020
10. Glas Slavonije, <https://www.glas-slavonije.hr/437231/4/Umjesto-Crvenog-trga-fontana-staze-pozornica-zelenilo>, pristup: 5.9.2020.
11. Glas Slavonije,<https://www.glas-slavonije.hr/437231/4/Umjesto-Crvenog-trga-fontana-staze-pozornica-zelenilo>, pristup: 11.9.2020.
12. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/novosti/potomci-obitelji-gutmann-u-posjeti-belisca/>, pristup: 17.9.2020.
13. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/iz-proslosti-belisca/>, pristup: 17.9.2020.
14. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/novosti/noc-muzeja-u-beliscu/>, pristup: 8.9.2020.
15. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/novosti/noc-muzeja-u-beliscu-2/>, pristup: 8.9.2020.
16. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/novosti/beliscanski-djecji-maskenbal-2/>, pristup: 8.9.2020.
17. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/novosti/odrzana-manifestacija-gnijezdo-s-1000-pisanica-2/>, pristup: 8.9.2020.
18. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/novosti/uskrs-u-beliscu-6/attachment/uskrs-u-beliscu-2019/>, pristup: 8.9.2020. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/novosti/najava-43-rombergove-glazbene-veceri/>, pristup: 10.9.2020.
19. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/list-do-lista-industrijska-bastina-belisca/>, pristup: 11.9.2020.

20. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/novosti/u-bruxellesu-dodijeljena-prestizna-nagrada-gradu-beliscu-belisce-europski-grad-sporta-2017-godine/>, pristup: 18.9.2020.
21. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/novosti/izveden-glazbeno-scenski-kolaz-romberg-zivot-i-glazba/>, pristup: 16.9.2020.
22. Grad Beliše, <https://www.belisce.hr/novosti/premijerno-izvedena-prica-o-jednom-gradu-beliscanski-vremeplov/>, pristup: 16.9.2020.
23. Gradonačelnik hr, <https://gradonacelnik.hr/vijesti/belisce-završena-izgradnja-hostela-otvorenje-do-kraja-listopada/>, pristup: 18.9.2020.
24. HRT Radio Osijek, <https://radio.hrt.hr/radio-osijek/clanak/lipanjaska-operna-noc-u-beliscu/200634/>, pristup: 17.9.2020.
25. HRT Radio Osijek, <https://radio.hrt.hr/radio-osijek/clanak/lipanjaska-operna-noc-u-beliscu/200634/>, pristup: 17.9.2020.
26. Muzej “Beliše”, <https://www.muzejbelisce.hr/povijest-muzeja/>, pristup: 7.9.2020.
27. Osijek031, http://www.osijek031.com/osijek.php?najava_id=74067, pristup: 9.9.2020.
28. Salajić, M., Staro Beliše, kulturno – povijesni vodič, 2012.
29. Turistička zajednica Beliše, <https://www.tzbelisce.net/povijest-belisca/>, pristup: 15.9.2020.
30. Turistička zajednica Beliše, <https://www.tzbelisce.net/zlatna-jesen/>, pristup: 9.9.2020.
31. Turistička zajednica Beliše, <https://www.tzbelisce.net/advent-u-beliscu/>, pristup: 10.9.2020.

Prilozi

1. Slika 1: Panorama Beliše.....2
2. Slika 2: (sjede slijeva) Edmund Vilim, Isidor, (stoje slijeva) Ladislav i Alfred.....3
3. Slika 3: (slijeva) Nelly Gutmann Auersperg, Elisabeth Harris, William de Gelsey.....4

4. Slika 4: Smotra folklor.....	6
5. Slika 5: Palača Gutmann.....	8
6. Slika 6: Zelene kuće.....	9
7. Slika 7: Tvornica papira u Belišću.....	10
8. Slika 8: Muzej Belišće.....	11
9. Slika 9: Centar za kulturu Sigmund Romberg	12
10. Slika 10. Dječji maskenbal u Belišću.....	14
11. Slika 11: Gnijezdo s 1000 pisanica.....	15
12. Slika 12: Program manifestacije “Belišćanska zlatna jesen”.....	17
13. Slika 13. Program manifestacije “Rombergove glazbene večeri.....	18
14. Slika 14: Doček Nove godine na središnjem gradskom trgu u Belišću.....	19
15. Slika 15: Hostel Belišće.....	22
16. Slika 16: Izvedba predstave “Romberg - život i glazba.....	23
17. Slika 17: Belišćanski vremeplov – priča o jednom gradu.....	24
18. Slika 18: Izvedba predstave “Lipanjaska operna noć” ispred palače Gutmann.....	25